

Weefseldonatie

Informatie voor nabestaanden

In Nederland is het mogelijk om na overlijden weefsel te doneren aan anderen. Weefsels die voor donatie in aanmerking komen, zijn: hoornvliezen; huid; hartkleppen; bepaalde bloedvaten; bot- en peesweefsel.

Voor u als nabestaande kan weefseldonatie een ingrijpende gebeurtenis zijn. In deze tekst wordt uitgelegd hoe de procedure rondom donatie in z'n werk gaat.

Wet op de orgaandonatie

Het doneren van organen en weefsels bij leven en na overlijden is geregeld in de Wet op de orgaandonatie (WOD). Deze wet biedt duidelijkheid en rechtszekerheid aan iedereen die bij orgaan- en weefseldonatie betrokken is: de mogelijke donor, de nabestaanden, maar ook de medische beroepsgroepen. Alle Nederlanders vanaf twaalf jaar kunnen hun wens over het doneren van organen en weefsels na overlijden in het Donorregister vastleggen.

Het Donorregister

Een arts is wettelijk verplicht het Donorregister te raadplegen wanneer het medisch gezien mogelijk is dat iemand zijn organen en/of weefsels kan doneren. Bij het raadplegen van het Donorregister worden de gegevens altijd strikt vertrouwelijk behandeld. De wens van de overledene ten aanzien van donatie zal worden uitgevoerd.

Wanneer de overledene geen keuze heeft laten vastleggen in het Donorregister, of geregistreerd heeft dat hij/zij de keuze aan de nabestaanden laat, dan wordt aan de nabestaanden om toestemming gevraagd.

Wel of niet geschikt?

Niet iedereen kan donor zijn. Soms is weefsel niet geschikt voor donatie. Om dit te kunnen beoordelen is onderzoek nodig. Bijvoorbeeld onderzoek van het bloed.

Daarnaast stelt de arts u een aantal vragen. Deze vragen gaan bijvoorbeeld over in het verleden doorgemaakte ziekten, medicijngebruik, leefwijze en andere gewoontes van uw dierbare. De arts heeft deze informatie nodig om te kunnen bepalen of weefsels gedoneerd kunnen worden.

Soms komt het voor dat pas achteraf duidelijk wordt dat de overledene aan een ziekte leed. Het kan zijn dat er dan al weefsel is uit- of afgenomen. Dit weefsel moet dan helaas vernietigd worden. Wanneer uit het Donorregister blijkt dat de overledene daar geen bezwaar tegen heeft, kan dit weefsel dat niet geschikt is voor transplantatie, ook gebruikt worden voor onderzoek gericht op het verbeteren van transplantatieresultaten. U kunt alleen bezwaar maken tegen het gebruik van dit weefsel voor onderzoek als uw naaste zelf geen keuze had vastgelegd in het Donorregister.

Procedure bij uit- of afname van weefsel

Als het lichaam van de overledene snel wordt gekoeld, dan kan de uit- of afname van weefsels tot maximaal vierentwintig uur na overlijden plaatsvinden. Hieronder leest u wat er precies gebeurt tijdens de procedure.

Het uit- en afnemen van de weefsels gebeurt met grote zorgvuldigheid en respect voor de overledene. Het team dat de procedure uitvoert, zorgt ervoor dat geen weefsel wordt weggenomen van plaatsen op het lichaam die zichtbaar zijn bij het opbaren. Er wordt dus nooit weefsel uit het gezicht, de hals of van de handen weggenomen. Ook het uitnemen van de hoornvliezen is niet zichtbaar na de procedure. Eventuele wonden worden zorgvuldig gehecht en met pleisters afgedekt.

Oogweefsel. Het uitnemen van het oogweefsel duurt ongeveer een uur. Hiervoor wordt de gehele oogbol uitgenomen. De oogbollen worden vervangen door prothesen, waarna de ogen worden gesloten. Oogweefseldonatie vindt plaats in het mortuarium van het ziekenhuis.

Huiddonatie. Huid wordt in een dunne laag afgenomen van de rug en de bovenbenen. De afname van de huid duurt ongeveer anderhalf uur en vindt plaats in het mortuarium van het ziekenhuis.

Hartklep- en bloedvatdonatie . Voor hartklepdonatie wordt het hele hart uitgenomen. Van de bloedvaten wordt alleen de lichaamsslager uitgenomen. De operatie duurt ongeveer twee uur. Uitname van hartkleppen en bloedvaten gebeurt in het mortuarium of in de obductiekamer (ruimte waar onderzocht wordt wat de oorzaak van overlijden was). Soms vindt de uitname-operatie plaats in de operatiekamer.

Bot- en peesweefseldonatie. De uitname van bot- en peesweefsel vindt plaats in de operatiekamer en duurt ongeveer zes uur. Het bot- en peesweefsel wordt uitgenomen uit armen en benen. Ter vervanging worden prothesen geplaatst, zodat opbaren na de operatie mogelijk is.

Femorale vaten. Uitname van bloedvaten uit het dijbeen in combinatie met de uitname van bot- en peesweefsel, gebeurt op de operatiekamer.

Na de procedure

Uw naaste kan na de weefseldonatie gewoon opgebaard worden, in een rouwcentrum of thuis. Na donatie van de huid krijgt de overledene beschermende onderkleding aan. Als u kiest voor thuis opbaren, is het altijd verstandig vooraf te overleggen met de begrafenisondernemer. Als uw naaste botweefsel heeft gedoneerd, is het advies om hem of haar bij het opbaren bovenkleding met lange mouw en een lange broek of lange rok te laten dragen. Door de donatieprocedure wordt de begrafenis of crematie niet vertraagd.

Wat gebeurt er met de weefsels?

De weefsels die zijn uitgenomen, worden beoordeeld, bewerkt en bewaard in gespecialiseerde weefselcentra, voordat ze getransplanteerd kunnen worden. De weefsels worden dus niet direct getransplanteerd. Ze blijven bewaard in de weefselcentra totdat een behandelend arts aangeeft voor een patiënt een bepaald weefsel nodig te hebben.

Hoornvliezen kunnen tot ongeveer 4 weken na uitname worden gebruikt voor transplantatie, huid tot twee jaar na afname. Bot- en peesweefsel zijn drie tot vijf jaar na donatie nog bruikbaar. Bloedvaten en hartkleppen kunnen wel vijf jaar bewaard blijven.

Als u wilt weten of de hoornvliezen van uw naaste zijn getransplanteerd, dan kunt u dit laten weten aan de arts die betrokken is bij de donatieprocedure. U krijgt dan een informatiebrief thuisgestuurd waarin staat welk weefsel is getransplanteerd en wat het geslacht en de leeftijd van de ontvanger van het weefsel is. De ontvanger blijft anoniem, hij of zij krijgt ook geen informatie over de weefseldonor.

Wanneer u na de donatieprocedure of naar aanleiding van deze tekst over de transplantatie nog vragen heeft, dan kunt u altijd contact opnemen met de transplantatie coördinator van het

ziekenhuis (zie onder Contact) of met de Nederlandse Transplantatie Stichting (zie onder Websites).

Geen kosten

U krijgt als nabestaande geen rekening voor de gemaakte kosten in verband met het doneren van weefsels.

Autopsie, identificatie en obductie

Is uw naaste door een niet-natuurlijke oorzaak overleden, dan gelden er bepaalde wettelijke regels voordat er sprake kan zijn van weefsel- of orgaandonatie. Een niet-natuurlijke dood is bijvoorbeeld een ongeval. In zulke situaties moet de arts ook aan de officier van Justitie toestemming vragen voor donatie. De officier van Justitie bepaalt ook of autopsie (lijkschouwing) en identificatie nodig is voor juridisch onderzoek.

Soms is het belangrijk om de oorzaak van overlijden nader te onderzoeken (obductie). Obductie gebeurt na de donatieprocedure.

Contact

Mocht u vragen hebben over de weefseldonatie, dan kunt u hiervoor terecht bij de transplantatie coördinator van het ziekenhuis via T 043 – 387 5923.

Het kan zijn dat u door de donatieprocedure die u van zo nabij heeft meegemaakt, behoefte heeft om over ervaringen van anderen te lezen. De Nederlandse Transplantatie Stichting (NTS) geeft twee keer per jaar een nieuwsbrief uit voor nabestaanden van donoren: *'Nabestaanden Contact'*. Hierin komen nabestaanden en professionals aan het woord en is nieuws opgenomen dat voor u interessant kan zijn.

Websites

- www.mumc.nl/orgaanenweefseldonatie
- http://heritage.azm.nl/afbeeldingen/ebooks/Gezond_Idee_juni_2014/index.html#/34/ artikel uit het magazine van Maastricht UMC+ over orgaandonatie
- www.donorregister.nl
- www.donorvoorlichting.nl
- www.transplantatiestichting.nl
- www.wetten.overheid.nl tik bij de zoekfunctie 'WOD' in.

N.b. deze tekst gaat alleen over het doneren van weefsels. Er is een aparte tekst beschikbaar over orgaandonatie (het doneren van bijvoorbeeld een nier of het hart).

Odin 033869 / uitgave augustus 2016

Bezoekadres
P. Debyelaan 25
6229 HX Maastricht

Postadres
Postbus 5800
6202 AZ Maastricht

Algemeen telefoonnummer
043-387 65 43
www.mumc.nl